

**Raftul
Denisei**

Colecție coordonată de
DENISA COMĂNESCU

PAULA McLAIN

Soția din Paris

Traducere din engleză și note de
IULIA GORZO

HUMANITAS
fiction

Coperta: Angela Rotaru
Redactor: Andreea Răsuceanu

PAULA McLAIN
THE PARIS WIFE

Copyright © 2011 by Paula McLain
All rights reserved.

Soția din Paris este o operă de ficțiune istorică. În afară de bine-cunoscutele persoane, evenimente și locuri care apar în narațiune, toate numele, personajele, situațiile și întâmplările sunt produsul imaginației autoarei sau sunt folosite ficțional. Orice asemănare cu evenimente sau locuri actuale, precum și cu persoane aflate încă în viață este cu totul întâmplătoare.

Mulțumirile și recunoștința mea, pentru permisiunea de a reproduce următoarele materiale deja publicate, se îndreaptă către:

Alfred Publishing Co. Inc: Fragment din *Make Believe* de Jack Shilkret și Benny Davis, copyright © 1920 (renewed) WB Music Corp. (ASCAP). All rights reserved. Used by permission of Alfred Publishing Co. Inc.

HarperCollins Publishers: Citat din *Zelda* de Nancy Milford, copyright © 1970 and copyright renewed © 1998 by Nancy Winston Milford. Used by permission of HarperCollins Publishers.

David Higham Associates: Fragmente din *An American and France* de Gertrude Stein și trei versuri din *Tender Buttons* de Gertrude Stein. Reprinted by permission of David Higham Associates.

Scribner, a division of Simon & Schuster, Inc.: Fragment din *For Whom the Bell Tolls* de Ernest Hemingway, copyright © 1940 by Ernest Hemingway and copyright renewed © 1968 by Mary Hemingway; două versuri din *The Second Coming* din *The Collected Works of W. B. Yeats, Volume 1: The Poems, Revised*, edited by Richard J. Finneran, copyright © 1924 by The Macmillan Company, copyright renewed. All rights reserved. Used by permission of Scribner, a division of Simon & Schuster, Inc.

© HUMANITAS FICTION, 2012, pentru prezenta versiune românească

EDITURA HUMANITAS FICTION
Piața Presei Libere 1, 013701 București, România
tel. 021/408 83 50, fax 021/408 83 51
www.humanitas.ro

Comenzi online: www.libhumanitas.ro
Comenzi prin email: vanzari@libhumanitas.ro
Comenzi telefonice: 0372.743.382; 0723.684.194

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
McLAIN, PAULA
Soția din Paris / Paula McLain; trad.: Iulia Gorzo. – București:
Humanitas Fiction, 2012
ISBN 978-973-689-521-0
I. Gorzo, Iulia (trad.)
821.111-31=135.1

Important nu era ceea ce-ți oferea Franța, ci ceea ce nu-ți lua.
GERTRUDE STEIN

Nu există un singur lucru adevărat. Totul e adevărat.
ERNEST HEMINGWAY

Prolog

Deși l-am căutat îndelung, a trebuit să recunosc până la urmă că nu există leac pentru Paris. În parte din cauza războiului. Lumea se sfârșise deja o dată și s-ar fi putut sfârși oricând din nou. Războiul venise și ne schimbase, tocmai când toată lumea spunea că ar fi fost imposibil. Nimeni nu știa câți muriseră, dar când auzai cifrele – nouă sau paisprezece milioane – îți spuneați în sinea ta: *Nu se poate*. Parisul era plin de stafii și de răniți care mișunau peste tot. Mulți se întorceau la Rouen sau la Oak Park, Illinois, ciuruți și purtând în spatele rotulelor fragmente din ceea ce văzuseră, plini de un pustiu care n-avea să se mai dea dus niciodată. Purtaseră cadavre pe târgi, călcând pentru asta pe alte cadavre; zăcuseră ei înșiși pe târgi, în trenuri greoaie pline de muște, prin care plutea vocea cuiva care cerea să fie pomenit iubitei de acasă.

„Acasă“ nu mai exista, oricum nu la modul fundamental, și făcea și asta parte din Paris. De-aia nu ne puteam opri din băut, din vorbit sau din sărutat pe cine nu trebuia, indiferent de efectele devastatoare. Unii dintre noi priviseră chipurile morților și încercau să nu-și mai amintească mare lucru. Ernest era dintre aceștia. Spunea deseori că murise în război, pentru o clipă doar; că sufletul i se desprinsese de trup ca o batistă de mătase, strecurându-se afară și plutindu-i deasupra pieptului. Se întorsese fără să fi fost chemat și m-am întrebat adesea dacă nu cumva scrisul era pentru el un mod de a se asigura că sufletul era totuși acolo, că revenise la locul lui. Un mod de a spune pentru sine, dacă nu și pentru alții, că văzuse ce văzuse, că trăise acele lucruri cumplite și totuși supraviețuise. Că murise, dar nu mai era mort.

Unul dintre cele mai faste momente din Paris a fost când ne-am întors acolo după o perioadă de absență. În 1923 ne-am mutat la Toronto timp de un an pentru nașterea fiului nostru, Bumby, iar când ne-am întors, totul era la fel, dar pe undeva și mai și. Era mizer și splendid, plin de șobolani, de flori de castan și de poezie. Când a apărut copilul, parcă aveam de două ori mai multe nevoi, dar mai puțini bani de cheltuială. Pound ne-a ajutat să găsim un apartament la etajul al doilea al unei clădiri albe, cu tencuială de ghips, de pe o stradă foarte întortocheată de lângă Grădinile Luxembourg. Apartamentul nu avea apă caldă, nici cadă, nici lumină electrică – dar nu era cel mai groaznic loc în care locuiserăm. Nici pe departe. Dincolo de curte, un gater bâzâia întruna de la șapte dimineța până la cinci după-amiaza și veșnic se simțea miros de lemn proaspăt tăiat, iar rumegușul pătrundea pe sub pervazurile ferestrelor și pe sub tocurile ușilor, ne intra în haine și ne făcea să tușim. Înăuntru se auzea țăcănitul egal al Coronei lui Ernest din cămăruța de la etaj. Lucra la povestiri – avea mereu de scris la povestiri sau schițe –, dar și la un nou roman despre fiesta din Pamplona, pe care-l începuse peste vară.

Pe atunci nu-i citeam paginile, dar aveam încredere în impresiile lui despre ele și în ritmul fiecărei zile. În fiecare dimineță, se trezea devreme, se îmbrăca, apoi urca în camera lui și se apuca de porția zilnică de scris. Dacă nu i se legau lucrurile acolo, lua caietele și câteva creioane bine ascuțite și se ducea la Closerie des Lilas pentru o *café crème* la masa lui de marmură preferată, în timp ce Bumby și cu mine ne luam micul dejun singuri, apoi ne îmbrăcam ca să ieșim la plimbare sau mergeam în vizită la prieteni. După-amiaza târziu mă întorceam acasă, iar dacă fusese o zi bună îl găseam pe Ernest la masa din sufragerie, cu un aer mulțumit și un pahar de Sauternes aromat și rece sau un coniac cu sifon, dispus să vorbească despre orice. Sau ieșeam împreună în oraș, lăsându-l pe Bumby în grija proprietăreii noastre, Madame Chautard, ca să ne bucurăm de o porție de stridii grase și de conversație de calitate la Select, Dôme sau Deux Magots.

Pe atunci, erau oameni interesanți peste tot. Se revărsau în și din cafenelele din Montparnasse, pictori francezi, balerini ruși și scriitori americani. Într-o seară obișnuită puteai să-l vezi pe Picasso

întorcându-se din Saint-Germain în apartamentul lui din rue des Grands Augustins, mereu pe același traseu și mereu privind calm la toate și la toți. Pe atunci, aproape oricine se putea simți ca un pictor colindând străzile Parisului, pentru că asta era efectul luminii, al umbrelor de pe lângă clădiri, al podurilor care păreau chitite să-ți frângă inima și al femeilor sculptural de frumoase în rochiile Chanel negre, cu o croială strânsă pe corp, care fumau și râdeau zvârlindu-și capul pe spate. În orice cafenea am fi intrat, simțeam același minunat haos, comandând Pernod sau rom St. James până când eram delicios de amețiți și fericiți să ne aflăm acolo împreună.

— Ascultă, a spus Don Stewart, într-o seară când eram cu toții la Select, beți turtă și veseli nevoie mare. Ce aveți tu și cu Hem e perfect. Nu, nu. I se împleticea limba, iar fața i se schimonosise de emoție. E sfânt. Asta voiam să spun.

— Ești un drăguț, Don. Să știi că nici tu nu stai rău. L-am strâns ușor de umăr, temându-mă c-o să-l apuce plânsul. Era un umorist și toată lumea știa că scriitorii comici erau de fapt cei mai serioși dincolo de suprafață. În plus, nici nu era însurat încă, dar existau perspective la orizont și era extrem de important pentru el să vadă că mariajul putea fi făcut elegant și bine.

Pe atunci, nu toată lumea credea în căsătorie. Să te căsătorești însemna să spui că ai încredere în viitor, dar și în trecut – că istoria, tradiția și speranța se puteau îmbina strâns ca să te țină pe tine la suprafață. Dar războiul venise și ne furase toți bărbații tineri și frumoși și ne luase și încrederea. Nu mai exista decât un „azi“, în care să te arunci fără să te gândești la „mâine“, darămite la „pentru totdeauna“. Ca să nu-ți mai faci gânduri, exista alcool, pe puțin cât să umpli un ocean, și funie de spânzurată la discreție. Dar unii dintre noi, foarte puțini, până la urmă, am pariat pe căsătorie chiar dacă sorții erau potrivnici. Și, chiar dacă nu mă simțeam tocmai sfântă, simțeam totuși că avem ceva rar și adevărat – și că eram în siguranță în căsnicia pe care o clădiserăm și la care continuam să clădim zi de zi.

Asta nu e o poveste polițistă – nici pe departe. Nu vreau să spun: *Atenție la fata care o să vină și o să facă praf totul*, dar ea o să vină oricum, a pornit deja pe drumul ei într-o splendidă haină

din blană de veveriță, cu pantofi eleganți, cu părul ei șaten lucios, tuns atât de scurt pe capul perfect, încât o să arate ca o drăgălașă vidră în bucătăria mea. Zâmbetul ei relaxat. Conversația ei inteligentă, rapidă – în timp ce în dormitor, ciufulit, neras și lăbărțat pe pat ca un rege despot, Ernest o să-și vadă de cartea lui fără să se sinchisească de ea. Asta la început. Și ceaiul va fierbe în ceainic, iar eu voi spune o poveste despre o fată pe care amândouă o cunoscuserăm în St. Louis cu un secol în urmă și ne vom împrieteni repede și firesc, în timp ce peste gard, la fabrica de chereștea, un câine va începe să latre și va tot lătra și nimic nu-l va putea opri.

Primul lucru pe care îl face e să mă fixeze cu ochii ăia ai lui minunați, căprui, și să spună:

— Poate c-oi fi eu prea beat ca să-mi dau seama, dar s-ar putea să ai talent.

E octombrie 1920 și jazzul e pretutindeni. Eu habar n-am de jazz, așadar cânt Rahmaninov. Simt un început de îmbujorare în obraji de la cidrul tare pe care prietena mea dragă, Kate Smith, mi l-a vârat pe gât ca să mă relaxez. Asta și fac, de la o clipă la alta. Începe de la degete, calde și moi, și mi se propagă prin nervi, străbătându-mă toată. Nu m-am mai îmbătat de mai bine de un an – de dinainte ca maică-mea să se îmbolnăvească grav – și mi-era dor de senzația mânușii perfecte de păclă, așternându-se comod și frumos peste creierul meu. Nu vreau să gândesc și nici să simt nu vreau, doar dacă nu e ceva simplu ca genunchiul acestui băiat frumos aflat la câțiva centimetri de mine.

Genunchiul e aproape suficient în sine, dar vine la pachet cu un bărbat întreg, înalt și suplu, cu o grămadă de păr foarte negru și o gropiță în obrazul stâng în care ai putea să cazi, nu alta. Prietenii îi spun Hemingstein, Oinbones, Nesto, Wemedge și cum le mai vine la gură pe moment. El îi spune lui Kate „Stut“ sau „Butstein“ (ceea ce nu prea e flatant!), altuia îi spune Micul Apucat, iar altuia, Coarne sau Marele Încornorat. Pare să cunoască pe toată lumea și toată lumea pare să știe aceleași glume și povești. Își transmit de la unii la alții poante cifrate, cu viteza fulgerului și mult haz. Eu nu pot ține pasul, dar de fapt nu mă deranjează. Prezența acestor străini veseli e ca o transfuzie serioasă de bună dispoziție.

Când Kate se apropie de undeva din zona bucătăriei, el își îndreaptă către mine bărbia perfectă și spune:

— Cum să-i zicem noii noastre prietene?

— Hash, spune Kate.

— Hashedad sună mai bine. Hasovici.

— Iar tu ești Bird? întreb.

— Wem, spune Kate.

— Eu sunt ăla care știe pe cineva care ar trebui să danseze. Scoate la înaintare zâmbetul lui cel mai cuceritor și într-o clipită fratele lui Kate, Kenley, a și dat la o parte cu piciorul covorul din living și meșterește la Victrola. Ne dezlănțuim, dansând pe muzica unui maldăr întreg de discuri. El nu e cine știe ce talent la dans, dar brațele și picioarele îi sunt libere din încheieturi și se vede că se simte bine în pielea lui. Și nici nu se jenează să-mi facă avansuri. Cât ai clipi, mâinile ne sunt umede și încheștate și obrajii atât de aproape, încât chiar îi simt căldura trupului. Abia atunci îmi spune, în sfârșit, că-l cheamă Ernest.

— Dar mă gândesc să renunț la el. Ernest e așa de plicticos, și Hemingway? Cine să vrea un Hemingway?

Probabil toate fetele de-aici și până-n Michigan Avenue, îmi spun în sinea mea, privindu-mi picioarele ca să nu roșesc. Când ridic iar privirea, ochii lui căprui sunt ațintiți asupra mea.

— Ei? Ce zici? Să-i fac vânt?

— Eu zic să mai aștepți.

Începe o melodie lentă și, fără să ceară voie, el mă ia de talie și mă trage spre corpul lui, care de aproape e și mai grozav. Are pieptul solid, ca și brațele. Îmi las mâinile ușor pe brațele lui, în timp ce el mă împinge îndărăt prin cameră, pe lângă Kenley, care învârtește vesel la manivela Victrolei, pe lângă Kate, care ne privește lung, ciudat. Închid ochii și mă sprijin de Ernest, care miroase a whisky și a săpun, a tutun și a bumbac ud – iar momentul ăsta e tot atât de intens și de încântător, încât fac ceva total atipic pentru mine și mă las pur și simplu în voia lui.